

THE FATE OF WOMEN IN THE WORKS OF WRITERS OF THE SOUTHERN RENAISSANCE

Mashrapova Sevara Khabibovna,

Teacher of English at the Namangan State Institute of Foreign Languages

Abstract:

The material of the article can be used by specialists in the history of the Renaissance and gender studies, as well as scientists of other fields such as art history, philology, sociology, philosophy. In addition, it would be appropriate to include it in the history and culture courses of the Renaissance in order to comprehensively and deeply consider the socio-cultural processes of the fate of women in the works of writers of this period.

Keywords: Renaissance period, female fate, works, society, cultural history.

Uyg'onish davrida ayollar haqidagi qarashlarning rivojlanishi bu davr dunyoqarashining kam o'rganilgan jihatlaridan biri bo'lib, u tarixchilarning e'tiboriga yaqinda tushdi. Biroq, ushbu mavzu bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar hozirgi zamondan hozirgi kungacha ayollarning jamiyatdagi o'zgaruvchan rolini tushunish uchun uning ahamiyatini va bu masala bo'yicha tarixiy bilimlarda ko'plab bo'shliqlar va etarlicha tasdiqlangan noto'g'ri tushunchalar mavjudligini allaqachon aniqlab berdi. Uyg'onish davrida, hatto gumanistlar orasida ham ayollarga nisbatan an'anaviy, ko'pincha salbiy qarashlar uzoq vaqt saqlanib qoldi. Ularni asta-sekin qayta baholash 16-asrda o'zining eng yuqori cho'qqisiga chiqdi, o'sha paytda ayollarning madaniy va ijtimoiy hayotdagi ishtiroki va ularga qarashlar bilan bog'liq vaziyat sezilarli darajada o'zgarib, ayollarning ijtimoiy ta'siri, madaniyat va siyosatdagi ishtiroki ortishiga olib keldi. , shuningdek, eski g'oyalarni ochiqchasiga qayta ko'rib chiqishga qaror qilgan gumanistlar tomonidan ularga e'tiborning ortishi. Shubhasiz, bu o'zgarishlarning sabablari, borishi va ularning Uyg'onish davri madaniy-tarixiy jarayonlaridagi roli diqqat bilan ko'rib chiqilishi kerak.

XVI asr ayolining madaniy hayotdagi o'rni nuqtai nazaridan o'rganilishi shundan kelib chiqadiki, aynan madaniyat va san'atda ayollarga bo'lgan zamonaviy qarashlar ham o'zining barcha xususiyatlari bilan, ham ularning evolyutsiya tabiati bilan bog'liq. eng sof va eng aniq shakl. Albatta, ayollarning iqtisodiy va ijtimoiy mavqeidagi o'zgarishlar bilan o'zaro bog'liq bo'lgan madaniyat sohasi ambitsiyalar, intilishlar, qarama-qarshiliklar yuzasiga kirish nuqtasi edi.

to'dalar va ayollarning yomon niyatliliklari, shuningdek, albatta, o'zlariniki.

Buni alohida ta'kidlash lozim. Uyg'onish davrida "dunyo qarashi va madaniyatining asosiy® asosiga aylangan insonparvarlik u yoki bu darajada o'z rolini hozirgi

kungacha saqlab kelmoqda. Uyg'onish davri qarashlari va g'oyalari "biroq, nisbatan kam o'rganilganligicha qolmoqda. Shulardan biri. Yaqinda tarixchilarning qiziqish doirasiga kirgan jihatlar Uyg'onish davrida ayollar haqidagi qarashlarning rivojlanishi bo'lib, so'nggi 3-4 o'n yillikda ko'paya boshlagan ushbu mavzu bo'yicha tadqiqotlar allaqachon ikkalasini ham yaqqol ko'rsatdi. zamonaviy davrdan hozirgi kungacha ayollarning jamiyatdagi rolidagi o'zgarishlarni tushunish uchun uning ahamiyati va bu masala bo'yicha tarixiy bilimlarda ko'plab bo'shliqlar va etarlicha tasdiqlangan noto'g'ri tushunchalar mavjudligi. Shuni ta'kidlash kerakki, Uyg'onish davridagi yangi gumanistik dunyoqarash doirasida, inson haqidagi o'rta asrlarda shakllangan g'oyalarning aksariyati rad etilgan bo'lsa-da, hatto gumanistlar orasida ham ayol haqidagi an'anaviy qarashlar juda uzoq vaqt saqlanib, uning tabiatini pastroq joylashtirdi. erkaklarnikidan ko'ra, bu uning tug'ilishdan kelib chiqqan ko'plab kamchiliklarini va umuman olganda, uning ijtimoiy rolini oila va uy xo'jaligi g'amxo'rliqi bilan cheklab qo'ygan.

Bundan tashqari, 15-asrning so'nggi choragigacha bunday asarlar juda kam edi va ayollar haqidagi gumanistik asarlar ko'pincha an'anaviy qarashlarni rivojlantirdi va ularni yangi davrga tatbiq etdi. XV asrda o'z jinsining qadr-qimmatini mustaqil himoya qilgan va gumanistik muhitda ma'lum darajada e'tirofga erishgan Isotta Nogarola va Laura Cereta kabi ayollar misollari italyan adabiyotida kamdan-kam uchraydi. Biroq, XVI asrda ayollarning madaniy va jamoat hayotidagi ishtiroki bilan bog'liq vaziyat, shuningdek, gumanist mualliflar asarlarida aks ettirilgan * ularga qarashlar sezilarli darajada o'zgardi va bu eng yorqin natija sifatida ayollarning ijtimoiy ahamiyatini oshirish, ularning madaniyat va siyosatda mavjudligi, shuningdek, eski g'oyalarni qayta ko'rib chiqishga qaror qilgan gumanistlarning ularga e'tiborini oshirish. Shubhasiz, bu o'zgarishlarning sabablari, borishi va ularning Uyg'onish davri madaniy-tarixiy jarayonlaridagi roli diqqat bilan ko'rib chiqilishi kerak.

Bu asarda 16-asrdagi ayol asosan uning madaniy hayotdagi o'rni nuqtai nazaridan o'rganilgan, bu uning oiladagi mavqei, kundalik hayoti, siyosiy va iqtisodiy huquqlari tahlili bilan solishtirganda ancha kam o'rganilgan jihatdir. , va boshqalar. Shu bilan birga, "ayol mavzusi" ni o'rganishning bu tomoni ahamiyatsiz ko'rinadi, chunki XVI asr madaniyati va san'atida ayollarga bo'lgan zamonaviy qarashlar o'zlarining barcha xususiyatlari va evolyutsiyasi tabiati bilan kristallangan edi. eng sof va eng aniq shaklda. Madaniyat sohasi, albatta, ayollarning iqtisodiy va ijtimoiy mavqeidagi o'zgarishlar bilan o'zaro bog'liq bo'lgan holda, ayollarning ambitsiyalari, intilishlari, qarama-qarshiliklari, tarafdorlari va yomon niyatlari yuzasiga chiqish nuqtasi edi. , o'zlarining.

Ilmiy yangilik. Ijtimoiy-madaniy fonni, ayollarning Sinquesento madaniyatida ishtirok etgan sharoitlarini qayta tiklash uchun biz, birinchi navbatda, eski o'rta asrlarni qayta ko'rib chiqish jarayonining umumiy yo'nalishini va yangi qarashlarning

shakllanishini tahlil qilishga harakat qildik. ayollar, ularning adabiyotdagi sinishi tabiati va real hayot bilan bog'liqligi, buning uchun biz XVI asrning ilgari rus tiliga tarjima qilinmagan italyan manbalarini va turli asrlardagi keng ko'lamli tadqiqotlarni jalb qildik. Rossiya tarixshunosligida Italiyada Sinquesento davrida ayollarga qarashlarning rivojlanishi muammosi hali ham maxsus ko'rib chiqilmagan. Italiyada ayollar haqidagi munozaralarning borishi va umuman Uyg'onish davridagi rolga bag'ishlangan yirik asarlar mavjud emas, garchi bir qator mualliflar, quyida aytib o'tilganidek, ayollar haqidagi gumanistik g'oyalar muammolariga murojaat qilishgan. 14-15-asrlar. G'arb tarixshunosligida ushbu qarama-qarshilik tarixiga bag'ishlangan tadqiqotlar (ularning soni juda ko'p), uni, qoida tariqasida, faqat nutq deb ataladigan doirada ko'rib chiqing. gumanistik adabiyot va san'at asarlarining boshqa yo'nalishlari materiallaridan foydalanmasdan "ayollar haqidagi bahs". 20-asrda Uyg'onish davrining "ayollar tarixi" ni chuqur ilmiy tushunishga o'tish davri, tegishli muammolarni har tomonlama ko'rib chiqish bilan muhim tadqiqotlarning paydo bo'lishi, birinchi umumlashtirish va ayollar ishtirokining to'liq rasmini yaratishga urinishlar. G'arbiy Evropa tarixida 70-yillar bo'lgan. Bugungi ko'pchilik tarixchilarning "ayollar mavzusi" ga bunday qiziqish uyg'otgan inqilobiy turtki! 1977 yilda nashr etilgan amerikalik tadqiqotchi Joan Kelli (Gadol)ning "Ayollarda Uyg'onish davri bo'lganmi?" Unda, birinchi marta, shu paytgacha barqaror bo'lgan, Uyg'onish davri erkaklar hayotida bo'lgani kabi ayollar hayotiga ham xuddi shunday ijobiy o'zgarishlarni olib keldi va o'rta asrlardagi ikkala qarashni ham kamsitib qo'ydi, degan jiddiy savol tug'ildi. ular va muhim tengsizlik, ijtimoiy rollar va imkoniyatlar. Kelli insonparvarlik doirasida tasvirni ulug'lagan Uyg'onish davri ekanligini ta'kidladi. O'rta asrlar, ularni ijtimoiy cheklovlar bilan yanada qul qilish. Uning ko'pgina baholari juda qattiq, qat'iy va shubhali bo'lib ko'rinsa-da, ushbu maqola tarixchilar o'rtasida yuzaga kelgan munozaralar ular Uyg'onish davridagi ayollarning rolga, o'rta asrlardan keyingi evolyutsiyasiga, shuningdek, asosiy e'tiborga e'tibor qaratishlariga yordam berdi. Yangi davr va insonparvarlik dunyoqarashi erkaklarnikiga nisbatan ularning hayotidagi o'zgarishlar o'rtasidagi farqlar. (Ta'kidlash joizki, Uyg'onish davri ayollari haqidagi mashhur asarlar hali biroz oldin paydo bo'lgan. Rut Kelsoning monografiyasi yorqin misoldir. Birinchi marta 1956 yilda nashr etilgan va Uyg'onish davridagi olijanob ayol, xonim obraziga bag'ishlangan. U hali ham eng obro'lilardan biri bo'lib qolmoqda, garchi u 50-yillarda Kellining maqolasi kabi ilmiy rezonansga ega bo'lmagan bo'lsa ham.)

O'tgan asrning so'nggi o'n yilliklarida Uyg'onish davri "ayollar tarixi" ning turli jihatlariga bag'ishlangan juda ko'p asarlar nashr etildi. Ko'pincha mualliflar Uyg'onish davridagi ayollarning ijtimoiy va huquqiy holati, ularning siyosiy roli va boshqalar muammolariga murojaat qilishadi. Ko'pgina olimlar o'z asarlarida ayollar haqidagi munozaralarni o'z ichiga olgan gumanistik asarlarning har tomonlama tahlilini taqdim

etadilar. Shunday qilib, Pamela Benson, taqqoslaganda, italyan va ingliz Uyg'onish davrining ayollar haqidagi polemikasining evolyutsiyasi jarayonini qayta yaratdi.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Николсон Э.А. Женщины как актрисы и драматурги // История женщин на Западе. Том третий: Парадоксы эпохи Возрождения и Просвещения. М., 2008.
2. Perlingieri I.S. Sofonisba Anguissola: The First Great Woman Artist of the Renaissance. New York, 1992.
3. Trafton D.A. Politics and the Praise of Women: Political Doctrine in the Courtier's Third Book // Castiglione: The Ideal and the Real in Renaissance Culture. Ed. by R.W. Hanning, D. Rosand. New Haven, 1983. P. 29-44.6